

Arvoisa Taipalsaaren kunnanvaltuusto

Eettisten ohjeiden laatiminen Taipalsaaren kunnan luottamushenkilöille

Kuntalaisten luottamus päätöksenteon avoimuuteen, puolueettomuuteen ja oikeudenmukaisuuteen on kunnallisen demokratian peruskivi. Kuntalaki säättää luottamushenkilöiden asemasta, velvollisuuksista ja esteellisyydestä, mutta pelkkä lakiteksti ei aina anna riittävää käytännön tukea arjen päätöksenteon tilanteisiin. Monet Suomen kunnat ja kaupungit ovatkin ottaneet käyttöön erilliset luottamushenkilöiden eettiset ohjeet, jotka selkeyttävät hyvän hallintotavan soveltamista paikallisesti.

Taipalsaaren kunnassa on viime vuosina päivitetty hallintosääntöä ja otettu käyttöön sähköisiä työkaluja, kuten sidonnaisuusrekisteri ja lakisääteinen eettinen ilmoituskanava (Whistleblow). Kokonaisvaltainen, helposti omaksuttava kooste luottamushenkilöitä sitovista eettisistä periaatteista kuitenkin puuttuu.

Yhteisesti sovitut eettiset ohjeet vahvistaisivat Taipalsaaren päätöksentekokulttuuria ja toimisivat erityisesti uusien luottamushenkilöiden perehdyttämisen tukena. Ohjeistuksella varmistettaisiin, että jokainen luottamushenkilö tunnistaa roolinsa rajat, sidonnaisuutensa ja vastuunsa yhteisten varojen käytössä. Lisäksi ohjeissa on välttämätöntä huomioida nykyajan mukanaan tuomat uudet teemat, kuten sosiaalisen median asiallinen käyttö sekä tekoälyn hyödyntämisen eettiset periaatteet tiedonhaussa ja valmistelussa.

Erityisen tärkeää kunnan sujuvan toiminnan ja hyvän ilmapiirin kannalta on selkeyttää poliittisen päätöksenteon ja viranhaltijajohdon välistä työnjakoa. Viimeaikaiset keskustelut kunta-alalla ovat osoittaneet, että rajaviivat strategisen ohjauksen ja käytännön johtamisen välillä hämärtyvät herkästi. Luottamushenkilöiden ei tule puuttua tai sekaantua kunnan operatiiviseen toimintaan, yksittäisiin viranhaltijapäätöksiin tai henkilöstöasioiden arkeen. Vastaavasti viranhaltijoiden on kunnioitettava luottamushenkilöiden poliittista mandaattia ja pysyttävä omassa roolissaan asioiden valmistelijoina ja täytäntöönpanijoina ilman poliittista tarkoitushakuisuutta. Tämän vuorovaikutuksen ja rooliin pelisäännöt on välttämätöntä kirjata auki eettisiin ohjeisiin työrauhan ja luottamuksen takaamiseksi.

Samalla luottamushenkilöiden on tärkeää tiedostaa oma rikosoikeudellinen ja vahingonkorvausoikeudellinen virkavastuunsa päätöksenteossa. Luottamushenkilö toimii virkavastuulla osallistuessaan päätöksentekoon toimielimissä. Virkavastuu tarkoittaa henkilökohtaista vastuuta siitä, että päätökset tehdään lakien, asetusten ja kunnan omien sääntöjen mukaisesti. Eettisissä ohjeissa tulee selventää virkavastuun merkitystä – jotta jokainen luottamushenkilö kantaa ratkaisuihinsa tietoisesti ja painavan vastuun Taipalsaaren kuntaa ja sen asukkaita kohtaan.

Toimivan demokratian ja sujuvan kokouskäytännön kannalta on lisäksi keskeistä kunnioittaa muiden kokousosallistujien ja viranhaltijoiden yhteistä aikaa. Pitkiksi venyvät kokoukset kuormittavat niin luottamushenkilöitä kuin pöytäkirjaa pitäviä viranhaltijoitakin. Eettisissä ohjeissa tulisi painottaa puheenvuorojen tiivistämistä ja asiapitoisuutta. Luottamushenkilöitä tulee kannustaa välttämään saman asian tarpeetonta toistoa ja pitkiä, aiheen vierestä meneviä puheita. Napakka ja asiallinen argumentointi säästää yhteisiä resursseja, pitää päätöksenteon tehokkaana ja osoittaa arvostusta muiden tekemää työtä kohtaan.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Taipalsaaren kunta käynnistää valmistelun luottamushenkilöiden eettisten ohjeiden laatimiseksi.

Ohjeistuksessa tulee määritellä selkeät periaatteet ja toimintatavat vähintään seuraavista kokonaisuuksista:

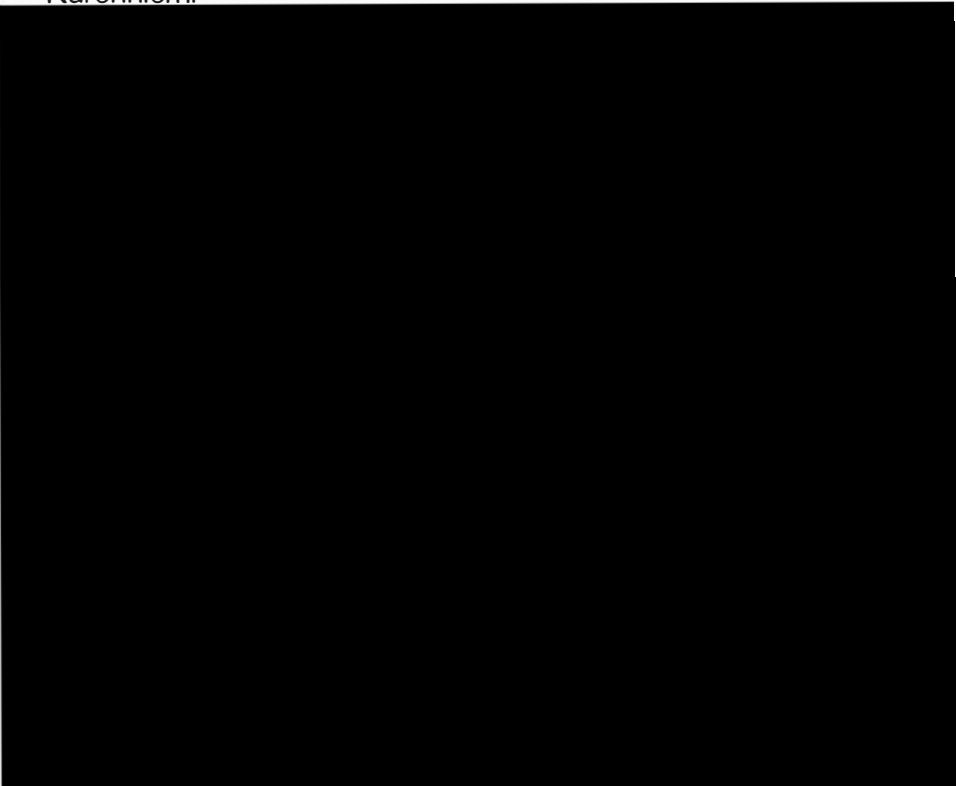
1. Roolijako ja työrauha: Selkeät rajat sille, että luottamushenkilöt eivät sekaannu kunnan operatiiviseen ja käytännön johtamiseen, ja viranhaltijat puolestaan kunnioittavat päätöksentekijöiden poliittista roolia.
2. Virkavastuu päätöksenteossa: Luottamushenkilön rikosoikeudellisen ja vahingonkorvauksellisen virkavastuun selkeyttäminen sekä ohjeistus vastuun jakautumisesta ja eriävän mielipiteen käytöstä.
3. Puolueettomuus ja esteellisyys: Koko kunnan edun ensisijaisuus, jääviystilanteiden tunnistaminen ja ehdoton korruptio- sekä lahjomattomuuskielto.
4. Avoimuus ja viestintä: Hyvät käytännöt julkisessa keskustelussa ja sosiaalisessa mediassa sekä salassapidettävän tiedon vastuullinen käsittely.
5. Yhteisen ajan arvostaminen ja kokouskuri: puheenvuorojen tiivistäminen, asiapitoisuus ja muiden osallistujien ajan kunnioittaminen tehokkaan päätöksentekoon takaamiseksi.

6. Teknologian ja tekoälyn käyttö: Eettiset rajoitteet ja ihmisen kantama lopullinen vastuu tekoälyä hyödynnettäessä.
7. Resurssien käyttö: Taloudellisuus, huolellinen perehtyminen päätösmateriaaleihin sekä palkkioiden ja korvausten oikeellisuus.
8. Sitoutuminen ja seuranta: Miten ohjeisiin sitoudutaan (esim. allekirjoituksella toimikauden alussa) ja miten mahdollisiin rikkomuksiin puututaan moniportaisesti.

Ohjeet tulee valmistella yhteistyössä luottamushenkilöiden ja viranhaltijajohdon kanssa, ja ne tulee tuoda kunnanhallituksen kautta kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi mahdollisimman pian.

Taipalsaarella 15. kesäkuuta 2026

Keskustan valtuustoryhmä , valtuutetut Peuha, Laihanen, Voipio, Laine, Temonen, Kurenniemi

JEVA KURENNIEMI, VIHREÄT